

לְאִמְרָא, פְּשִׁיטָא, הָרִי זֶה דְּבַר פְּשׁוּט שְׁאִין הִלְכָּה כְּרַבָּא, דְּהָא אִמְרֵי
נִתְרַדְעֵי הִלְכָּתָא בְּנוּתִיָּה דְּרַב – שְׁהִרִי אִמְרוּ נִהְרַדְעֵי שְׁהִלְכָּה כְּרַב,
שְׁהָאִמְרוּ שְׁתַּחֲוֹל הַמֵּתָנָה 'בְּחַיִּים וּבְמוֹת' כּוּוֹנְתוּ שְׁתַּחֲוֹל הַמֵּתָנָה
לְאַחַר מֵיתָה, כִּדָּין מֵתָנָה שְׂכִיב מֵרַע, וְאִם כֵּן גַּם הָאִמְרוּ 'מַחֲיִים
וּבְמוֹת' כּוּוֹנְתוּ שְׁתַּחֲוֹל הַמֵּתָנָה לְאַחַר מֵיתָה, וְשֵׁלָא כְּדַבְרֵי רַבָּא.
מְשִׁיבָה הִגְמָרָא: מָהוּ דְּתִקְטָא – הִיָּה עוֹלָה עַל דַּעְתָּךְ לֹמַר, שְׂכָאִשְׁר
כְּתִב בְּשֹׁטֵר הַמֵּתָנָה תִּיבֵּת 'מַחֲיִים' מוֹדִי רַב שְׂכּוּוֹנְתוּ שְׁתַּחֲוֹל הַמֵּתָנָה
מַחֲיִים, וְתַמְשֵׁךְ לַעֲוֹלָם גַּם לְאַחַר מֵיתָה, וְאִין זֶה דְּרַמֵּיה לְאִמְרוּ
'בְּחַיִּים וּבְמוֹת' קָא מְשַׁמְעֵי לָן – לִכְךָ חִידֵּשׁ אִמְמִיר שְׁאִין חִילּוֹק בֵּין
הַלְשׁוֹנוֹת, וְלַעֲוֹלָם בֵּין אִם אִמְרוּ 'בְּחַיִּים' וּבֵין אִם אִמְרוּ 'מַחֲיִים', הָרִי
זֶה מֵתָנָה שְׂכִיב מֵרַע.
הִגְמָרָא מְבִיאָה מַעֲשֵׂה בַעֲנִין זֶה: הָהוּא דְּאִתָּא לְקַמְיָה דְּרַב נָחֲמָן
לְנִתְרַדְעֵי – מַעֲשֵׂה בְּאִדָּם שְׂקִיבֵל מֵתָנָה שְׂכִיב מֵרַע, וְשְׁהִיָּה כְּתוּב
בְּשֹׁטֵר הַמֵּתָנָה שְׁתַּחֲוֹל הַמֵּתָנָה 'בְּחַיִּים וּבְמוֹת', וְכָא לִפְנֵי רַב נַחֲמָן
בְּנִהְרַדְעֵי, שְׁדַרְיָה – שֵׁלָח אוֹתוֹ רַב נַחֲמָן לְקַמְיָה דְּרַב יִרְמְיָה בְּרַ אֲבָא
לְשׁוֹם מְטָמִי וְשֵׁם מְקוֹם, אֲמַר רַב נַחֲמָן, הִטַּעַם שְׁשִׁלְחִית אֵת
הַשְּׂאֵלָה לְרַבִּי יִרְמְיָה בְּרַ אֲבָא, מִשֶּׁם דְּהָכָא אִתְרָא דְּשִׁמְוָאל – כָּאן
בְּנִהְרַדְעָא זֶהוּ מְקוֹמוֹ שֶׁל שְׂמׁוּאֵל, וְאִם כֵּן חִיבֵי נַעֲבִיד בְּנוּתִיָּה דְּרַב
– אִין נִגְמָה כְּשִׁיתָת רַב, כְּלֹמֶר, שְׁאֵף עַל פִּי שְׁנַפְסָהּ הִהִלְכָּה כְּרַב
אִין רָאוי לְנַהֵג כֵּךְ בְּמִקְוָמוֹ שֶׁל שְׂמׁוּאֵל.
הִגְמָרָא מְבִיאָה עוֹד מַעֲשֵׂה בַעֲנִין זֶה: הָהִיא דְּאִתָּא לְקַמְיָה דְּרַבָּא –
מַעֲשֵׂה בְּאִשָּׁה שְׂכַתְבָּהּ וּמִסְרָה שֹׁטֵר שְׁהִיָּה כְּתוּב בִּי 'מַחֲיִים וּבְמוֹת',
וְלֹאֲרַח שְׁטַמְדָּה מִחוּלֵּיבָה בְּאֵה לִפְנֵי רַבָּא, מְשׁוּם שְׁרָצְתָהּ לְחֹזֵר בָּהּ,
עָבַד לָהּ רַבָּא בְּשִׁמְעִיתָה – פֶּסֶק לֵה רַבָּא בְּשִׁיתָתוֹ, שְׁמַחֲיִים וּבְמוֹת'
הַכוּוֹנָה שְׁתַּחֲוֹל הַמֵּתָנָה כְּבַר מַעֲכִשִׁי, וְהַפְסִידָה הָאִשָּׁה שְׁאִינָה
יִכְוֹלָה לְחֹזֵר בָּהּ מִהַמֵּתָנָה, הָיָה קָא מְרָא לִיָּה – הַטְרִיָּה הָאִשָּׁה
אֵת רַבָּא לֹמַר לוֹ שְׁלָא פֶסֶק לָהּ כְּהוֹנָן, אֲמַר לִיָּה רַבָּא לְרַב פֶּסָא
בְּרִיָּה דְּרַב נָחֲמָן בְּפִרְיָה – שְׁהִיָּה הַסּוֹפֵר שְׁלוֹ, וְלִי כְּתוּב לָהּ שְׁהִדִּין
עִמָּה שִׁיכּוּלָהּ לְחֹזֵר בָּהּ מִמֵּתָנָה, וְכָתוּב בָּהּ – וְתוֹסִיף וְתַכְתּוּב
בְּסוֹף הַשֹּׁטֵר אֵת מִחוּלֵּיבָה בְּאֵה לִפְנֵי רַבָּא, הַשּׁוֹכֵר אֵת הַחוֹמָיִנָה וְחוֹזֵר בָּהּ
מְקוֹם שְׁאִין שֶׁם אָדָם שׁוֹכֵר עָלֶיהָ אוֹ מְסָנָן, שׁוּזָה יִהְיֶה סִימָן שְׂכּוּלָם
יִדְעוּ שְׂכָל מַה שְׂכַתְבָּהּ בְּשֹׁטֵר הוּא כְּדִי לְהַטְעוֹתָהּ, אֲבָל הָאִשָּׁה
הִרְגִּישָׁה בְּדַבְרָה, וְלִכְךָ אֲמַרְתָּ לְיִשְׁבָּע אִתְּרִיָּה – קִלְלָה אוֹתוֹ שֶׁתִּטְבַּע
סַפְיָתוֹ בַּיָּם, וְהוֹסִיפָה וְשִׁאֲלָה אוֹתוֹ, אֲמַעְיָוִי קָא מְסָנִית לִי – וְכִי
אֵתָה חוֹשֵׁב לְהַטְעוֹת אוֹתִי.
אֲמַשְׁנִינְהוּ לְמִנְיָה דְּרַבָּא בְּמִיָּא – שְׂרוּ אֵת בְּגָדֵי שֶׁל רַבָּא בְּמִיָּם, כְּדִי
שְׁהִקְלִלָה תַּחֲוֹל עַל הַבְּגָדִים, וְאֲפִילוּ חִבִּי לֹא אִפְרִיךְ מְטִיבָעָא – וְאִף
עַל פִּי כֵן לֹא נִיצוֹל מְטִבִיעָה, בֵּין שְׁחֵלָה קִלְלָתָהּ שֶׁל הָאִשָּׁה,
כְּמִבּוּאֵר בַּגְמָרָא (מִגִּילָה טו) אֵל תְּהִי קִלְלָת הַדִּיּוּט קִלְלָה בַּעֲיִנְיָךְ.

משנה

מבואר במשנה לעיל (קמז): ששכּיב מרע שנתן את כל נכסיו
במתנה והבריא, מתנתו בטלה, כיון שנתן את המתנה רק על דעת
שימות. משנתינו דנה באופן שיש ספק אם בשעת הנתנה היה
שכּיב מרע.
נתן את כל נכסיו, אך לא כתב בה – בשטר, שהיה שְׂכִיב מֵרַע, הוּא
– הַנוֹתֵן אוֹמֵר, שְׂכִיב מֵרַע יְהִיִּיתִי כְּשִׁנְתִּית אֵת הַמֵּתָנָה, וְעַתָּה
שְׁהִבְרַתִּי בְטֵלָה הַמֵּתָנָה, וְהֵן – מִקְבְּלֵי הַמֵּתָנָה אוֹמְרִים, בְּרִיאָה יְהִיִּית
בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, וְאִינָךְ יִכְוֹל לְחֹזֵר בָּךְ, הַנוֹתֵן צִירִיךְ לְהִתְבָּיֵא דְּרַבִּי
שְׂשִׁכִיב מֵרַע יְהִי, וְאִם לֹא הִבִּיא רֵאיה זְכוּ מִקְבְּלֵי הַמֵּתָנָה, דְּבִרִּי רַבִּי
מֵאִיר, וְהַכְּמִים אוֹמְרִים, כִּיּוֹן שֶׁהִדְבַּר סֶפֶק, הִדִּין הוּא שְׁהַמְצִיא
מִתְבָּרֵי עָלְיוֹ הַרְאִיָּה, וּמִקְבֵּל הַמֵּתָנָה שְׂרוּצָה לְהוֹצִיאָה מִחוּזָת
הַנוֹתֵן, צִירִיךְ לְהִבִּיא רֵאיה לְדַבְרֵיו שְׁאִין הַנוֹתֵן הִיָּה בְּרִיא בְּשַׁעַת
הַמֵּתָנָה.

גמרא

בשטר ראייה הנכתב על מתנת שכּיב מרע לאחר מותו היתה הדרך
לכתוב שנתן המת את הנכסים בזמן שהיה חולה ומוטל במיטה,

קְבוּר מִיָּנִיָּה – סִבְרוּ תַלְמִידֵי רַב לֹמַר, הֲנִי מִיָּלִי – דִּין זֶה, שְׁאִינוּ יִכְוֹל
לְחֹזֵר, הִיָּינוּ דוּקָא כְּשִׁרוּצָה לְחֹזֵר וְלַהֲקִנְתָּ לְאַחַר, אֲבָל אִם
כְּשִׁהֲבִיא רִצְיָה לְחֹזֵר בּוֹ מִהַמֵּתָנָה וְלַהֲשִׁאֵר אֵת הַנְּכָסִים לְעִצְמוֹ,
לֹא נִאֲמַר דִּין זֶה, אֲלָא יִכְוֹל לְחֹזֵר בּוֹ, שְׁהִרִי כֹל הַקֵּנִין הִיָּה מִחֲמַת
שְׁהִיָּה סִבּוֹר שְׁעוּמָד לְמוֹת.
אֲמַר לָהּ רַב חֲסִדָּא, בִּי אֲתָא רַב הוּנָא מְכּוּפְרִי פִּירְשָׁה – כְּשָׁבָא רַב
הוּנָא מְכּוּפְרִי, פִּירֵשׁ אֵת הַפֶּסֶק שֶׁל שְׂמׁוּאֵל בֵּין בְּאוּפֵן שְׂרוּצָה
לְחֹזֵר בּוֹ כְּדִי לְהַשְׁאִיר אֵת הַנְּכָסִים לְעִצְמוֹ וּבֵין כְּשִׁרוּצָה לְחֹזֵר כְּדִי
לְהַקְנוֹתָ לְאַחֲרֵים.
הִגְמָרָא מְבִיאָה מַעֲשֵׂה בַעֲנִין שְׂכִיב מֵרַע שְׂכַתְבָּהּ וּמִסֵּר וַעֲשֵׂה קֵנִין:
הָהוּא דְּקִנְיָ מִיָּנִיָּה – מַעֲשֵׂה בְּשִׁכְבִּיב מֵרַע שְׂכַתְבָּהּ שֹׁטֵר וּמִסֵּר אוֹתוֹ
לְמַקְבֵּל, וְגַם עָשָׂה קֵנִין עַל כֵּךְ, וְכִשְׁעַמַּד מִחוּלְיוֹ רָצָה לְחֹזֵר בּוֹ,
אֲתָא לְקַמְיָה דְּרַב הוּנָא, אֲמַר מָא אֲעִיבֵיךְ לָךְ – מַה אוֹכֵל לַעֲשׂוֹת לָךְ
דְּלֹא אֲקִנִּית דְּרַמְקֵנוּ אֲנִישִׁי – שְׁלָא הַקֵּנִית כְּדָרְךָ שְׂרָגִילִים לְהַקְנוֹת
מֵתָנָה שְׂכִיב מֵרַע, שְׁהִרִי אִם הִיָּית מֵקֵנָה כְּדָרְךָ שְׂרָגִילִים לְהַקְנוֹת,
הִיָּית יִכְוֹל לְחֹזֵר בָּךְ, אֲבָל אֵתָה שִׁנִּית וַעֲשִׂית קֵנִין סוֹדֵר חוּץ
מִהַכְתִּיבָה וְהַמְסִירָה וּבְאוּפֵן זֶה מוֹדָה שְׂמׁוּאֵל שְׁדִינָה שֶׁל הַמֵּתָנָה
כְּמֵתָנָה בְּרִיא וְאִינוּ יִכְוֹל לְחֹזֵר מִמֵּתָנָה אִף כְּדִי לְהַשְׁאִיר אֵת
הַנְּכָסִים לְעִצְמוֹ.
וְלִסְכּוּם, שְׂמׁוּאֵל אִמְרָה חֲמִשָּׁה דִּינִים לַעֲנִין מֵתָנָה שְׂכִיב מֵרַע: א. מֵתָנָה
שְׂכִיב מֵרַע בְּכּוּלָּהּ שְׂכַתְבָּהּ בָּהּ קֵנִין, בְּאוּפֵן שְׁלָא יִזְכֶּה לוֹ אֵת
הַשֹּׁטֵר, לֹא קֵנָה מִקְבֵּל, אִף שְׁמַת הַחוֹזֵר כִּיּוֹן שְׁשׁוּשִׁים שְׁלָא גִמַּר
לְהַקְנוֹת לֹאֵל בְּשֹׁטֵר וְאִין שֹׁטֵר לְאַחַר מֵיתָה. ב. אִם יִיפָּה אֵת כּוֹחַ
הַמְקַבֵּל, בְּכַתִּיבַת הַשֹּׁטֵר, אוֹ בְּצוּוּאָה שְׁאִמַּר לָהֶם לְכַתּוּב בְּשֹׁטֵר
'קִנְיָנָא מִיָּנִיָּה מוֹסִיף עַל מֵתָנָתָא דָּא', אִם מֵת הַנוֹתֵן קֵנָה הַמְקַבֵּל,
וְאִם עַמַּד חוּזֵר. ג. שְׂכִיב מֵרַע שְׁאִמַּר כְּתוּב וְתִנּוּ מִנָּה לִפְלוּנִי וְתִנּוּ
כּוֹתְבִים וְנוֹתֵנִים לְאַחַר מֵיתָה, וְדוּקָא בְּמִיָּפָּה אֵת כְּחוֹ. ד. אִם כְּתַב
וְיִזְכֶּה הַשֹּׁטֵר לְמַסְרוֹ לֹזֶה לְרֵאיה, וְכַתְבּ וְיִזְכֶּה לְאָדָם אַחֵר, קֵנָה
הַשֹּׁנִי, וְהִיָּית כְּשִׁמְתָה הַנוֹתֵן. ה. אִם כְּתַב שֹׁטֵר וְיִזְכֶּה וְגַם עָשָׂה קֵנִין,
הָרֵאשִׁית קוּנָה, וְאִינוּ יִכְוֹל לְחֹזֵר בּוֹ כִּדָּין מֵתָנָה בְּרִיא.
הִגְמָרָא מְבִיאָה מַעֲשֵׂה בַעֲנִין שֹׁטֵר מֵתָנָה שְׂכִיב מֵרַע שְׂכַתְבָּהּ בָּהּ
'בְּחַיִּים וּבְמוֹת': הָהִיא מְתָנָתָא – מַעֲשֵׂה בְּמֵתָנָה שְׂכִיב מֵרַע בְּמִקְצָת,
דְּהָיָה כְּתוּב בָּהּ, אִנִּי מִקְנָה לָךְ מֵתָנָה זֶה 'בְּחַיִּים וּבְמוֹת', וְנַחֲלֹקוּ רַב
וְשְׂמׁוּאֵל כִּיצַד יֵשׁ לְפִרְשׁ כּוּוֹנְתוֹ, רַב אֲמַר, הָרִי הִיא בְּמֵתָנָה שְׂכִיב
מֵרַע, שְׁהַמֵּתָנָה חֲלָה רַק לְאַחַר מֵיתָה, וְאִם עַמַּד מִחוּלְיוֹ חוּזֵר.
וְשְׂמׁוּאֵל אֲמַר, הָרִי הִיא בְּמֵתָנָה בְּרִיא שְׁאִינוּ יִכְוֹל לְחֹזֵר בּוֹ.
מְבִאֲרָתָה הִגְמָרָא אֵת טַעְמֵיהֶם: רַב אֲמַר הָרִי הִיא בְּמֵתָנָה שְׂכִיב מֵרַע,
מִכְּרִיתִיב בָּהּ – כִּיּוֹן שְׂכַתְבָּהּ בָּהּ לְשׁוֹן 'בְּמוֹת', יֵשׁ לְלַמּוֹד ד'אֲחִיר
מֵיתָה' קָאֲמַר לִיָּה – כּוּוֹנְתוֹ הִיָּית שְׁתַּחֲוֹל הַמֵּתָנָה לְאַחַר מֵיתָה,
וְהָאִי דְּכַתִּיבִיב בְּחַיִּים – וְזִמָּה שְׂכַתְבָּהּ גַּם לְשׁוֹן 'בְּחַיִּים' אִין כּוּוֹנְתוֹ
שְׁתַּחֲוֹל הַמֵּתָנָה מַחֲיִים, אֲלָא כְּתַב כֵּן לְסִימָן בְּעָלְמָא – שִׁיָּהִי לוֹ
סִימָן טוֹב, דְּהִיָּי – שִׁיָּהִי וְלֹא יִמּוֹת מִחוּלְיוֹ זֶה, כְּדִי שְׁלָא לְפַתּוּחַ פִּה
לְשֹׁטֵן, וְכוּוֹנְתוֹ לֹמַר הַמְקוֹם יִצְלִינִי מִחוּלְיוֹ זֶה וְלֹא אִמּוֹת.
וְשְׂמׁוּאֵל אֲמַר, הָרִי הִיא בְּמֵתָנָה בְּרִיא וְאִינוּ חוּזֵר בּוֹ לַעֲוֹלָם, וְהַטַּעַם
לִכְךָ הוּא מִדְּכַתִּיב בָּהּ – מְשׁוּם שְׂכַתְבָּהּ בְּשֹׁטֵר הַמֵּתָנָה 'בְּחַיִּים', יֵשׁ
לְפִרְשׁ שְׂמַחֲיִים קָאֲמַר – כּוּוֹנְתוֹ שִׁיקֵּנָה מַחֲיִים, וְהָאִי דְּכַתְבָּהּ – וְזִמָּה
שְׂכַתְבָּה בְּשֹׁטֵר גַּם לְשׁוֹן 'בְּמוֹת' אִין זֶה מְשׁוּם שְׁדַעְתָּה שֶׁל הַנוֹתֵן
שְׁתַּחֲוֹל הַמֵּתָנָה לְאַחַר מֵיתָה, אֲלָא אִדְרַבָּה, הִדְבַּר נַחֲשָׁב, בְּמִאֵן
דְּאֲמַר מְעַתָּה וְעַד עוֹלָם – כִּאִילוּ אִמַּר שְׁהַמֵּתָנָה תַּחֲוֹל כְּבַר בַּחֲזִיו
וְתִהְיֶה קִיּוּמָת לַעֲוֹלָם.
אֲמַר נִתְרַדְעֵי, הִלְכָּתָא בְּנוּתִיָּה דְּרַב – הִהִלְכָּה נִפְסָקָה כְּשִׁיתָת רַב,
שְׁמַתָּנָה זֶה דִּינָה כְּמֵתָנָה שְׂכִיב מֵרַע יִכְוֹל לְחֹזֵר.
הִגְמָרָא מְבִיאָה דִּין שֹׁטֵר שְׂכַתְבָּהּ בּוֹ מַחֲיִים וּבְמוֹת: אֲמַר רַבָּא, וְאִי
כְּתִיב בָּהּ – וְאִם נִכְתַּב בְּשֹׁטֵר הַמֵּתָנָה 'מַחֲיִים וּבְמוֹת' קֵנָה, וְאִינוּ
יִכְוֹל לְחֹזֵר כִּיּוֹן שְׂמַשְׁמַעוֹת תִּיבֵּת 'מַחֲיִים' הִיָּה שְׁתַּחֲוֹל הַמֵּתָנָה
כְּבַר מַעֲכִשִׁי, וְדִינָה כְּמֵתָנָה בְּרִיא.
אֲמַר אֲמִירָא, לִית הִלְכָּתָא בְּנוּתִיָּה דְּרַבָּא – אִין הִהִלְכָּה כְּרַבָּא, אֲלָא
דִּין מִנָּהּ זֶה כִּדָּין מֵתָנָה שְׂכִיב מֵרַע.
הִגְמָרָא מְבִרְרָת אֵת הַחִידוּשׁ בְּדַבְרֵי אִמְמִיר: אֲמַר לִיָּה רַב אֲשִׁי

המשך ביאור למסכת בבא בתרא ליום שבת קודש עמ' א

1 ומתוך מחלתו זו נפטר לבית עולמו, וכתבו כן כדי להודיע שלא
2 הבריא בינתיים ולא חזר בו.
3 הגמרא מביאה אופן נוסף של ספק במתנת שכיב מרע, הדומה
4 לנידון של משנתינו: הֵהוּא מִתְּנָתָא דְהָהּ כְּתִב בָּהּ – מעשה בשטר
5 מתנת שכיב מרע שנכתב בו 'כִּד הָהּ קָצִיר וְדָמִי בְּעָרְסִיהּ' – כאשר
6 היה הנותן חולה ומוטל במיטתו, נתן את כל נכסיו לפלוני במתנה,

7 וְלֹא כְּתִב בָּהּ 'וּמִגֹּו מְרַעִיהּ אִיפְטָר לְבֵית עוֹלָמֶיהּ' – ומתוך מחלתו
8 נפטר לבית עולמו, ואף שידוע שנותן המתנה מת, יש להסתפק
9 האם לאחר שנתן את המתנה הבריא וחזר בו מהמתנה שנתן, ורק
10 לאחר מכן מת מחולי אחר, או שמת מתוך מחלה זו והמתנה
11 קיימת.

בבא בתרא דף קנג עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עזו והדר" (ליום שבת קודש) קפג

1 רבה פושט את הספק: אָמַר רַבָּה, מסתבר שמתוך אותו חולי מת
2 ולא הבריא בינתיים, וזכה מקבל המתנה, שְׁחֵרִי הוא מֵת לפנינו,
3 וְחֵרִי קָבְרִי מוֹכִיחַ עָלָיו שלא הבריא ממחלתו הראשונה אלא מת
4 ממנה, כלומר, על פי 'חזקה דהשתא' (חזקה של עכשיו) אנו
5 אומרים שהמזעב הנמצא לפנינו היה קיים כבר קודם לכן, וכיון
6 שכאן הוא מת לפנינו, מסתבר שהיה חולה לפני מיתתו, שהרי אין
7 דרך בני אדם למות פתאום, ויש לנו להחזיקו בחולי זה ולומר
8 שהיה חולה גם למפרע בכל התקופה המסופקת עד החולי
9 הראשון, ולא הבריא בינתיים, ולא בטלה המתנה.
10 אבִי דוחה את דברי רבה: אָמַר לִיה אָבִי, הרי רוב החולים
11 מבריאים ואינם מתים ממחלתם, ומסתבר שגם זה הבריא מחוליו
12 הראשון, ורק לאחר מכן חלה שוב ומת, וראיה לכך, הִשְׁתָּא, וְיָמָּה
13 לגבי פְּסִינָה שטבעה בים, שְׂרֹפָן של האנשים הנמצאים בה
14 עומדים לְאָבֵר למוות, ומכל מקום שנינו (גיטין כח) שאין דנין את
15 הנמצאים בה כמתים ודאי, אלא מספק נוֹתְנִין עֲלֵיהֶן חוֹמְרֵי חַיִּים –
16 מחמירים לחשוש שמא הם חיים, וְחוֹמְרֵי מֵתִים – שמא הם מתים,
17 אם כן, לגבי חוֹלִין, שְׂרֹב חוֹלִין לְחַיִּים, ואינם מתים ממחלתם, וכי
18 לֹא כָּל שֶׁפֶן שאין לדון את הנותן כמי שמת מחוליו הראשון אלא
19 מסתבר שהבריא וחזר בו מהמתנה, ומת לאחר זמן מחולי אחר.
20 הגמרא תולה את מחלוקת אבִי ורבה במחלוקת תנאים: אָמַר רַב
21 הוֹנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשֻעַ, כְּמָאן אֲזֵלָא הָא שְׁמִיעָתָא דְּרַבָּה – כשיטת
22 איזה תנא אמר רבה את דבריו, בְּרַבִּי נָתָן, דְּתַנְיָא בברייתא לגבי
23 האופן של משנתו, שלא נכתב בשטר המתנה אם היה הנותן
24 שכיב מרע או בריא, והנותן אומר שהיה שכיב מרע וכשהבריא
25 בטלה המתנה, והמקבלים אומרים שהיה בריא, מִי מוֹצִיא מִיָּד מִי,
26 משיב התנא, הוּא – הנותן, מוֹצִיא מִיָּדֵיהֶן של המקבלים אף בְּלֹא
27 רְאִיָּה שהיה שכיב מרע, כיון שהנכסים ברשותו ואין המקבלים
28 יכולים להוציא ממנו מספק, ואף אם עתה הוא בריא אין זו ראיה
29 שגם בשעת המתנה היה בריא, וכשיטת אבִי שאין הולכים אחר
30 'חזקה דהשתא'. וְאֵילוּן – מקבלי המתנה אֵין מוֹצִיאִין את הנכסים
31 מִיָּד, אֲלֵא בְּרִיאָה – על ידי עדים המעידים שהיה בריא בשעת
32 המתנה, דְּבָרֵי רַבִּי יַעֲקֹב. רַבִּי נָתָן חוֹלֵק וְאִמְרָה, אִם עֵתָּה בְּרִיא הוּא
33 הנותן, הולכים אחר 'חזקה דהשתא' ואומרים שגם בשעת המתנה
34 היה בריא ומתנתו קיימת, ולכן עָלָיו לְהֵבִיא רְאִיָּה שְׁחֵרִי שְׂכִיב מֵרַע
35 בשעת המתנה, וְאִם עֵתָּה שְׂכִיב מֵרַע הוּא, עֲלֵיהֶן – על המקבלים
36 לְהֵבִיא רְאִיָּה בעדים שְׂבָרִיא הָיָה בשעת המתנה, והיינו כדברי רבה

37 שהולכים אחרי חזקה דהשתא.
38 הגמרא מביאה נידון נוסף התלוי במחלוקת זו: אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר,
39 וְלַעֲנִין ספק מוֹמָאָה, באופן שיובא להלן, בְּמַחְלֻקָתָא – יהיה הדין
40 תלוי במחלוקת רבי יעקב ורבי נתן האם הולכים אחר 'חזקה
41 דהשתא'. דְּתַנְיָא במסכת טהרות (פ"ז מ"ז), בְּקֶקֶה – הרבה שדות
42 הסמוכות יחד ומוקפות בגדר, בְּיָמוֹת תְּחִמָּה, בתקופה שכבר קצרו
43 והוציאו מתוכה את התבואה, דינה כְּרִשּׁוֹת הַיְּחִיד לַעֲנִין מלאכת
44 הוצאה בְּשִׁבְתָּ, שאסור להכניס מרשות הרבים לבקעה, וְדִינָה
45 כְּרִשּׁוֹת הַרְבֵּים לַעֲנִין ספק מוֹמָאָה שיש בה, שהדין הוא שאדם
46 טהור המסופק אם נטמא, אם היה הספק ברשות הרבים הוא טהור,
47 ואם היה הספק ברשות היחיד, טמא, ובקעה שאין בה תבואה, אף
48 שהיא מוקפת גדר אין הבעלים מקפידים שלא יעברו בה, ודינה
49 כרשות הרבים והמסופק אם נטמא בה, טהור. וּבְיָמוֹת תְּחִמָּה,
50 שכבר צמחו הזרעים, ואין נכנסים לתוכה משום שדריסת הרגל
51 מוֹיָקָה לזרעים שבה, דינה כְּרִשּׁוֹת הַיְּחִיד, לְכָאן וּלְכָאן – בין לענין
52 שבת, שאפילו בימות החמה הדין כן משום שהיא מוקפת בגדר,
53 ובין לענין טומאה, כיון שבימות הגשמים אין בני אדם נכנסים
54 לשם, והמסופק אם נטמא בה, טמא. ומחלוקת רבי יעקב ורבי נתן
55 תהיה באופן שאדם נכנס לבקעה כזו, ואינו זוכר מתי נכנס, לרבי
56 נתן הולכים אחרי חזקה דהשתא, ואם זמן שאלתו הוא בימות
57 החמה אומרים שאף כניסתו היתה בימים אלו, וספיקו טהור, ואם
58 נשאל בימות הגשמים, ספיקו טמא. ולרבי יעקב אין הולכים אחר
59 'חזקה דהשתא' במקום שיש חזקה אחרת נגדה, וכיון שיש לו
60 חזקת טהרה הולכים אחריה, ואף אם נשאל בימות הגשמים,
61 טהור, אלא אם כן יעידו עדים שנכנס לבקעה בימות הגשמים.
62 הגמרא מביאה את דברי רבא המפרש את המשנה שהביא רבי
63 אלעזר: אָמַר רַבָּא, לֹא שָׁנוּ שְׂדֵין בקעה בימות החמה כרשות
64 הרבים לענין טומאה, אֲלֵא באופן שְׂעֵדִין לֹא עָבְרוּ (עליו) [עֲלֵיהֶן] –
65 על הבקעה יָמוֹת תְּחִמָּה, אֲכַל אם כבר עָבְרוּ (עליו) [עֲלֵיהֶן] פעם
66 אחת יָמוֹת תְּחִמָּה בהיותה מוקפת בגדר, והיה דינה כרשות
67 היחיד, שוב לא נפקע ממנה שם 'רשות היחיד' לעולם, ואף
68 משהגיעו ימות החמה נשאר דינה כְּרִשּׁוֹת הַיְּחִיד, לְכָאן – לענין
69 שבת, וּלְכָאן – לענין ספק טומאה.
70 שנינו במשנה: וְחֻקִּים אוֹמְרִים, אם הנותן טוען שהיה שכיב מרע
71 ויכול לחזור בו, והמקבלים אומרים שהיה בריא ואינו יכול לחזור
72 בו, הַמּוֹצִיא מִיָּדוֹ עָלָיו הָרְאִיָּה וְכו'.

אגרות קודש

ב"ה, כ"ד סיון, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

נתקבל מכתבו מכ' סיון וכבבקשתו אזכירו על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה
נגב"מ זי"ע לרפ"ק. ולפלא שמזכיר במכתבו שהוא מרוגז ועצביו מתוחים וכו' בה בשעה שבודאי
ידועים לו עיקרי שיטת הבעש"ט ונשיאי חב"ד אשר כל פרטי פרטים בעולם ובפרט בחיי האדם
הישראלי ה"ז בהשגחה פרטית מהשי"ת שהוא עצם הטוב וכבר ידוע פס"ד בתניא קדישא אגה"ק
פרק כ"ב שבהתבוננו בזה וכו' הרי אז גם ה' יתן הטוב ויאר פניו אליו בבחי' אהבה מגולה ויתמתקו כו'
ויתבטלו כו' והשי"ת יזכהו לבשר טוב בקרוב.

ברכה לבריאיות.